

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАГАЗИНІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© 2017 БЕГЛАРАШВІЛІ О. П., ГРИГОРЕНКО Т. М.

УДК 339.176(477.41)

Бегларашвілі О. П., Григоренко Т. М.

Сучасний стан і тенденції розвитку магазинів Київської області

Проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку магазинів Київської області у 2010–2016 рр. Під час дослідження висвітлено регіональні аспекти основних показників розвитку магазинів – проаналізовано динаміку роздрібного товарообороту, індекси споживчих цін, роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі, товарні запаси у роздрібній мережі підприємств, основні показники магазинів підприємств-юридичних осіб, а саме: кількість магазинів; торговельна площа; забезпеченість населення торговельною площею; торговельна площа, що приходить на 1 магазин, тощо. Проводячи дослідження тенденцій розвитку роздрібної торговельної мережі Київської області, було проаналізовано показники, що характеризують мережу магазинів з торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами підприємств – юридичних осіб. Запропоновано заходи щодо нівелювання диспропорції розвитку роздрібної торговельної мережі у міських поселеннях і сільській місцевості Київської області.

Ключові слова: роздрібна торговельна мережа, магазин, роздрібний товарооборот, індекси споживчих цін, торговельна площа.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Бібл.:** 14.

Бегларашвілі Оксана Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра торговельного підприємництва та логістики, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: puente@meta.ua

Григоренко Тетяна Миколаївна – кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра торговельного підприємництва та логістики, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: tetyanagrygorenko@gmail.com

УДК 339.176(477.41)

UDC 339.176(477.41)

Бегларашвили О. П., Григоренко Т. М. Современное состояние и тенденции развития магазинов Киевской области

Проанализированы современное состояние и тенденции развития магазинов Киевской области в 2010–2016 гг. В ходе исследования отражены региональные аспекты основных показателей развития магазинов – проанализированы динамика розничного товарооборота, индексы потребительских цен, розничный товарооборот предприятий розничной торговли, товарные запасы в розничной сети предприятий, основные показатели магазинов предприятий – юридических лиц, а именно: количество магазинов; торговая площадь; обеспеченность населения торговой площадью; торговая площадь, приходящаяся на 1 магазин, и др. Проводя исследование тенденций развития розничной торговой сети Киевской области, были проанализированы показатели, характеризующие сеть магазинов по торговле продовольственными и непродовольственными товарами предприятий – юридических лиц. Предложены меры по нивелированию диспропорции развития розничной торговой сети в городах и сельской местности Киевской области.

Ключевые слова: розничная торговая сеть, магазин, розничный товарооборот, индексы потребительских цен, торговая площадь.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Библ.:** 14.

Бегларашвили Оксана Петровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра торгового предпринимательства и логистики, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: puente@meta.ua

Григоренко Татьяна Николаевна – кандидат экономических наук, старший преподаватель, кафедра торгового предпринимательства и логистики, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: tetyanagrygorenko@gmail.com

Beglarashvili O. P., Grygorenko T. M. The Current State and Trends of Development of Stores in Kyiv Region

The current state and trends of development of stores in Kyiv region for 2010–2016 are analyzed. The research reflects regional aspects of the basic indicators of development of the stores — there analyzed the dynamics of retail turnover, consumer price indices, retail turnover of retail trade enterprises, commodity stocks in the enterprises' retail network, basic indicators of stores of enterprises-legal entities, namely the number of stores; sales area; provision of the population with sales area; sales area per store, etc. Carrying out the research of development trends of the retail trade network in Kiev region, the indicators characterizing the network of stores of enterprises-legal entities trading in food and non-food goods of are analyzed. There proposed measures to level the disproportions in the development of the retail trade network in urban and rural area of Kyiv region.

Keywords: retail trade network, store, retail turnover, consumer price indices, sales area.

Fig.: 1. **Tbl.:** 6. **Bibl.:** 14.

Beglarashvili Oksana P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Enterprise Trade and Logistics, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: puente@meta.ua

Grygorenko Tetyana M. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer, Department of Enterprise Trade and Logistics, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: tetyanagrygorenko@gmail.com

Постановка проблеми. Роздрібна торгівля є однією із найбільш перспективних підгалузей української економіки, завдяки якій підтримується збалансованість виробництва та споживання, формується суттєва частка валової доданої вартості в Україні, забезпечується робочими місцями економічно активне населення.

Важливим чинником ефективного функціонування торгівлі є її структурна організація, від якої значною мірою залежить виконання функцій і здатність торгівлі реалізувати свою місію у сфері товарного обігу, сприяти належним чином соціально-економічному розвитку країни.

Розвиток роздрібної торгівлі України є складним і динамічним процесом, який відбувається в умовах трансформаційних змін національної економіки під впливом низки факторів економічного, соціального та правового характеру. Мінливість цих факторів спричиняє зміни в ринковому середовищі функціонування підприємств торгівлі, вимагаючи оптимізації кількісного та якісного складу роздрібної торговельної мережі.

Останнім часом у сфері роздрібної торгівлі, незважаючи на розвиток сучасних типів магазинів, спостерігається тенденція переважання дрібних неспеціалізованих і змішаних магазинів, ринків і дрібнороздрібної торговельної мережі, що характеризуються обмеженим асортиментом товарів і невисоким рівнем якості обслуговування покупців. Неправильне розміщення торговельних об'єктів на території міст, селищ і певних регіонів, без урахування соціальних і демографічних особливостей адміністративних центрів, призводить до дисбалансу у соціально-економічному розвитку територій регіонів та обґрунтовує актуальність проведення цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що дослідженню проблем ефективного розвитку торгівлі в Україні приділялось багато уваги в працях провідних українських учених: А. А. Мазаракі, І. О. Бланка [8], І. В. Височин [3], А. О. Лігоненко, Г. М. Богославець [7], В. В. Апопія [1], Н. О. Голошубової [4] та ін. У роботах цих авторів визначено умови розвитку галузі в різні часові періоди, проведено аналіз факторів, що впливають на діяльність підприємств торгівлі, теоретично обґрунтовано сутність і принципи формування систем торговельного

обслуговування та організації діяльності підприємств торгівлі, розглянуто питання особливості трансформації формату та структури роздрібної торгівлі, досліджено проблеми регіональної експансії та глобалізації роздрібної торгівлі, визначено стратегічні підходи до розвитку роздрібної торгівлі.

Окремі аспекти особливостей розвитку мережевої торгівлі у різних країнах світу досліджувалися і зарубіжними науковцями, а саме: Б. Берманом [2], К. Муром, Дж. Ферні [14], А. Хасісом. Однак залишається низка проблем розвитку роздрібної торговельної мережі на регіональному рівні, які потребують більш детального розгляду.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз стану та тенденцій розвитку магазинів Київської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Визнання потенційно високої ефективності регіонального господарювання, а отже, і кращої якості впровадження різноманітних програм і проектів на рівні регіону, сьогодні є загальноприйнятою парадигмою. Причиною цього, на думку вчених, є те, що для жителів кожної території характерний набір неформальних цінностей, норм, правил і ментальних особливостей. Вони поділяються жителями регіону і роблять можливим співробітництво між ними, що є одним із ключових факторів успіху при реалізації складних проектів» [6, с. 76].

Київщина є столичним регіоном, який пов'язаний з Києвом тісними комерційними та соціальними зв'язками. В адміністративному відношенні область поділяється на 25 районів, 13 міст обласного значення, 13 міст районного значення, 30 селищ міського типу, 605 сільських рад і 1126 сільських населених пунктів. За розмірами території Київська область займає 8 місце серед інших регіонів України.

Місто Київ, де розміщуються основні органи управління області, адміністративно до складу області не входить. Ще однією особливістю області є наявність у її складі міста Славутич, яке територіально знаходиться у Чернігівській області [9].

Розвиток роздрібної торгівлі у регіоні та країні значною мірою залежить від доходів і витрат населення, а також рівня інфляції. Індекси споживчих цін в Україні та Київській області у 2011–2016 рр. наведено у вигляді рис. 1.

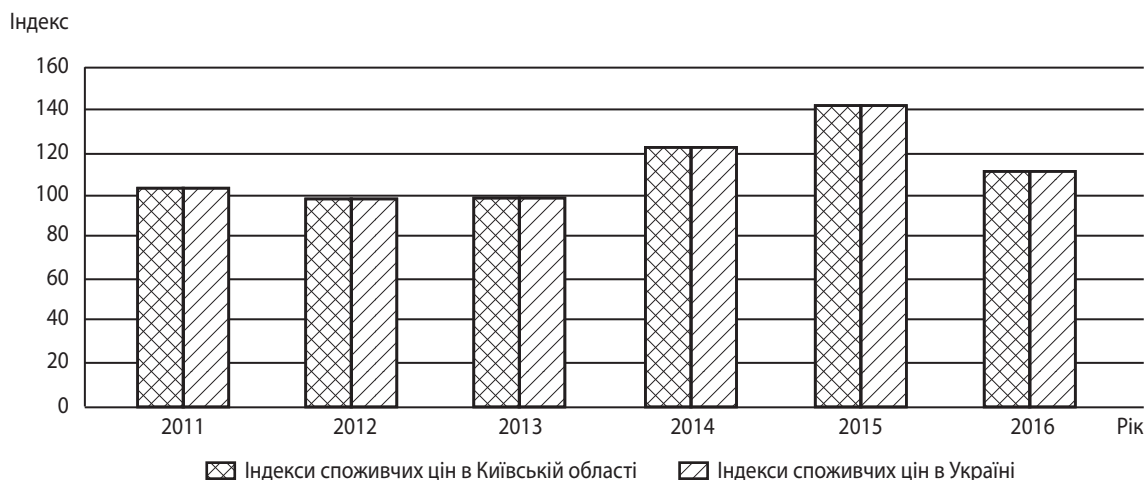

Рис. 1. Індекси споживчих цін у Київській області у 2011–2016 рр. (до попереднього року, %), [5, с. 68]

Показники рис. 1 свідчать про те, що індекс споживчих цін у Київській області протягом 2011–2016 рр. незначно нижчий за середній рівень по Україні за цей період. Проте у 2014–2015 рр. можна спостерігати ситуацію різкого підвищення рівня споживчих цін та зростання інфляції в Україні.

Рівень розвитку роздрібно торгівлі – це найважливіший індикатор, що відображає соціально-економічні процеси, які відбуваються в регіоні, динаміку зміни рівня життя населення.

Одним із головних показників, що характеризує розвиток роздрібно торгівлі у регіоні та країні, є роздрібний

товарооборот. Роздрібний товарооборот Київської області у 2011–2016 рр. наведено в табл. 1.

Аналізуючи показники табл. 1, можна дійти висновку про зростання роздрібно товарообороту у Київській області протягом 2010–2016 рр. у 3,2 разу (з 11736,3 млн грн у 2010 р. до 37060,0 млн грн у 2016 р.), з них: у міських поселеннях – у 3,1 разу (з 8070,4 млн грн у 2010 р. до 24992,3 млн грн у 2016 р.) та у сільській місцевості – у 3,3 разу (з 3665,9 млн грн у 2010 р. до 12067,7 млн грн у 2016 р.).

Та ж тенденція спостерігається і з роздрібним товарооборотом, що припадає на 1 особу. Так, у 2010 р. цей

Таблиця 1

Роздрібний товарооборот у Київській області у 2010–2016 рр. [11, с. 8; 9; 11; 13; 14]

Роздрібний товарооборот	Київська область				
	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
Роздрібно товарооборот, млн грн, у тому числі	11736,3	25096,9	31737,8	37060,0	315,8
▪ у міських поселеннях	8070,4	16861,0	22249,8	24992,3	309,7
▪ у сільській місцевості	3665,9	8235,9	9488,0	12067,7	329,2
Роздрібний товарооборот на 1 особу, грн, у тому числі	6825	14529	18338	21381	313,3
▪ у міських поселеннях	7666	15718	20667	23186	302,5
▪ у сільській місцевості	5497	12580	14505	18413	335,0
Роздрібний товарооборот продовольчих товарів на 1 особу, грн	2236	5323	7120	8592	384,3
Роздрібний товарооборот непродовольчих товарів на 1 особу, грн	4588	9205	11218	12789	278,7

показник становив 6825 грн, а у 2016 р. – 21381 грн, тобто збільшився у 3,1 разу. У 2016 р. за рівнем роздрібно товарообороту на 1 особу Київська область зайняла 2 місце серед інших регіонів після Києва. У міських поселеннях роздрібний товарооборот на 1 особу у 2016 р. збільшився у 3 рази і склав 23186 грн, а у сільській місцевості збільшився у 3,4 разу і склав 18413 грн.

Роздрібний товарооборот продовольчих і непродовольчих товарів, що припадає на 1 особу протягом 2010–2016 рр., збільшився: з продовольчих товарів у 3,8 разу (з 2236 грн у 2010 р. до 8592 грн у 2016 р.), непродовольчих – у 2,8 разу у 2010 р. становив 2236 грн, а у 2016 р. – 8592 грн.

За даними Державної служби статистики України, роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібно торгівля, у січні – серпні 2017 р. становив 26027,4 млн грн, що в порівнянних цінах на 9,8 % більше обсягу січня – серпня 2016 р. Роздрібний товарооборот підприємств у серпні 2017 р. проти серпня 2016 р. зріс на 7,9 %, проти липня 2017 р. на 6,0 %.

Роздрібний товарооборот підприємств – юридичних осіб у Київській області у 2010–2016 рр. наведений у табл. 2.

Аналізуючи показники табл. 2, можна дійти висновку про зростання роздрібно товарообороту підприємств роздрібно торгівлі (крім торгівлі автомобілями, мотоциклами та пальним) у Київській області протягом 2010–2016 рр. у 3,2 разу (з 9085,0 млн грн у 2010 р. до 29341,1 млн грн у 2016 р.).

Аналогічна тенденція спостерігається із показником товарообороту в магазинах, що торгують переважно продовольчими та непродовольчими товарами. Зокрема, у спеціалізованих непродовольчих магазинах цей показник зріс майже у 4 рази. Значно підвищився товарооборот поза магазинами (майже у 30 разів) – з 3,2 млн грн у 2010 р. до 95,5 млн грн у 2016 р.

Важливим індикатором, що характеризує розвиток роздрібно торгівлі, є стан товарних запасів (табл. 3), адже вони є необхідною умовою функціонування підприємства торгівлі.

Показники табл. 3 свідчать про суттєве збільшення вартості товарних запасів протягом досліджуваного періоду – більше, ніж у три рази, а також про зростання товарних запасів у днях торгівлі в 1,1 разу, що негативно впливає на оборотні активи підприємств торгівлі. Варто зауважити, що за 2014–2016 рр. сума товарних запасів у днях складала 27 та 22 дні відповідно, що характеризує цей період як більш прогнозований з точки зору планування надходження товарних запасів.

Основним об'єктом роздрібно торговельної мережі є магазин. Магазины роздрібно торговельної мережі підприємств – юридичних осіб у Київській області у 2010–2016 рр. характеризують показники табл. 4.

Показники табл. 4 свідчать, що протягом досліджуваного періоду у Київській області зменшилась кількість магазинів з 2119 од. у 2010 р. до 2217 од. у 2016 р., що становить 4,6 %. Про це свідчить зростання кількості магазинів у міських поселеннях з 1125 од. у 2010 р. до 1315 од.

Таблиця 2

Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі, (крім торгівлі автомобілями, мотоциклами та пальним) у Київській області у 2010–2016 рр., млн грн [10, с. 24–25; 11, с. 19]

Товарооборот	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
Товарооборот усього, у тому числі, що торгують переважно	9085,0	18313,1	23764,3	29341,1	323,0
▪ продовольчими товарами у неспеціалізованих магазинах	3817,7	8359,7	11456,6	14628,4	383,2
▪ продовольчими товарами у спеціалізованих магазинах	87,5	296,5	486,3	193,5	221,1
▪ непродовольчими товарами у неспеціалізованих магазинах	459,9	1501,9	2379,0	3152,3	685,4
▪ непродовольчими товарами у спеціалізованих магазинах	4716,8	8103,2	9401,9	11271,4	239,0
▪ поза магазинами	3,2	51,9	40,6	95,5	2984,4

Таблиця 3

Товарні запаси у роздрібній мережі підприємств у Київській області у 2010–2016 рр. [10, с. 66; 11, с. 63]

Товарні запаси	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
млн грн	1281,5	1800,1	2137,8	4048,3	315,9
у днях торгівлі	37	27	22	41	110,8

Таблиця 4

Магазини підприємств – юридичних осіб у Київській області у 2010–2016 рр. [10; 11, с. 96–98, 105–104]

Показники	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
Кількість магазинів, од.	2119	2060	2177	2217	104,6
▪ у міських поселеннях, од.	1125	1222	1300	1315	116,9
▪ їх частка, %	53,1	59,3	59,7	59,3	+6,2
▪ у сільській місцевості, од.	994	838	877	901	90,6
Торговельна площа магазинів, тис. м ²	313	422	451	476	152,1
▪ у міських поселеннях, тис. м ²	233	289	302	331	142,1
▪ їх частка, %	74,4	68,5	67,0	69,5	-4,9
▪ у сільській місцевості, тис. м ²	80	133	149	146	182,5
Забезпеченість населення торговельною площею магазинів, м ² на 10000 осіб	1825	2438	2602	2747	150,5
▪ у міських поселеннях	2212	2684	2797	3071	138,8
▪ у сільській місцевості	1212	2033	2280	2216	182,8
Торговельна площа на 1 магазин, м ²	148	205	207	215	145,4
▪ у міських поселеннях	207	236	232	252	121,5
▪ у сільській місцевості	80	159	170	162	201,3

у 2016 р., що становить 16,9 %, та зменшення їх кількості у сільській місцевості на 9,4 %. Водночас можна спостерігати збільшення торговельної площі магазинів на 52,1 % за досліджуваний період.

Варто зауважити, що за рахунок зростання забезпеченості населення торговельною площею магазинів у міських поселеннях на 38,8 % та значне збільшення у сільській місцевості (82,8 %) забезпеченість населення торговельною площею магазинів на 10000 осіб зростає з 1825 м² у 2010 р. до 2747 м² у 2016 р., що відповідає 50,5 %.

Забезпеченість населення торговельною площею магазинів слід розраховувати відповідно до демографічних показників регіону. Згідно з даними Державної служби статистики України, чисельність наявного населення у Київській області на 1 січня 2011 р. складала 1717,6 тис. осіб, 61,3 % з якої становило міське населення [12, с. 8]. На 1 січня 2017 р. чисельність наявного населення в досліджуваному регіоні складала 1734,5 тис. осіб (62,4 % – міське населення), тобто зростає на 1 % порівняно з 2010 р. [13, с. 9]. Також, виходячи із наявних показників, можна стверджувати про

зниження навантаження на один магазин. Якщо у 2010 р. воно становило 811 осіб на один магазин, то вже у 2016 р. цей показник зріс до 782 осіб на один магазин.

Протягом досліджуваного періоду зріс показник торговельної площі на 1 магазин. Так, у 2010 р. торговельна площа одного магазину становила 148 м², у 2016 р. – 215 м², тобто збільшилася на 45,4 %. Варто зазначити той факт, що середня торговельна площа одного магазину у сільській місцевості за 2010–2016 рр. зросла удвічі.

Проводячи дослідження тенденцій розвитку роздрібно-торговельної мережі Київської області, варто проаналізувати показники, що характеризують мережу магазинів із торгівлі продовольчими товарами підприємств – юридичних осіб і містяться в табл. 5.

Показники табл. 5 свідчать про зменшення загальної кількості магазинів, що реалізують продовольчі товари протягом 2010–2016 рр. з 1322 од. у 2010 р. до 1251 од. у 2016 р. (на 5,4 %). Водночас можна зробити висновок про зменшення кількості неспеціалізованих магазинів, що реалізують продовольчі товари, на 11 % протягом досліджуваного періоду, але можна констатувати: збільшення їхньої торговельної площі на 11,8 % свідчить про їх укрупнення.

На протипагу цієї ситуації можна спостерігати зростання кількості супермаркетів та універсамів з 40 од. у 2010 р. до 67 од. у 2016 р., а також спеціалізованих продовольчих магазинів. Це свідчить про зміну структури об'єктів роздрібно-торговельної мережі магазинів Київської області протягом аналізованого періоду.

Тенденції розвитку роздрібно-торговельної мережі у Київській області у 2010–2016 рр. допомагають виявити показники, що характеризують мережу магазинів із торгівлі непродовольчими товарами підприємств – юридичних осіб, які містяться в табл. 6.

Аналізуючи дані табл. 6, можна дійти висновку, що знизилась кількість неспеціалізованих магазинів, що реалізують переважно непродовольчі товари, з 98 од. у 2010 р. до 73 од. у 2016 р., що відповідає 25,5 %. Також зменшилась їхня торговельна площа на 13,3 %.

Варто зауважити, що поява нових універсамів у 2016 р. дозволила значно мірою збільшити їх торговельну площу до 60 тис. м². Аналогічну тенденцію можна спостерігати і з будинками торгівлі. У 2016 р. їхня кількість становила 3, а торговельна площа – 5 тис. м². Кількість спеціалізованих непродовольчих магазинів зросла на 26,5 %, їхня торговельна площа зростала пропорційно.

Таблиця 5

Мережа магазинів із торгівлі продовольчими товарами підприємств – юридичних осіб у Київській області у 2010–2016 рр. [10; 11, с. 108, 116]

Магазини	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
Неспеціалізовані магазини, од.	1183	1010	1062	1053	89,0
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	93	90	97	104	111,8
Супермаркети й універсами (від 400 до 2499 м ²), од.	40	61	64	67	167,5
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	39	60	56	55	141,0
Гіпермаркети (від 2500 м ² і більше), од.	8	7	10	12	150,0
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	32	52	63	70	218,8
Спеціалізовані продовольчі магазини, од.	91	101	112	119	130,8
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	6	8	9	9	150,0
Разом продовольчі магазини, од.	1322	1179	1248	1251	94,6
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	170	209	225	238	140,0

Таблиця 6

Мережа магазинів із торгівлі непродовольчими товарами підприємств – юридичних осіб у Київській області у 2010–2016 рр. [10; 11, с. 109, 112–117]

Магазини	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2010 р., %
Неспеціалізовані магазини, од.	98	78	74	73	74,5
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	15	12	12	13	86,7
Універсами (від 2500 м ² і більше), од.	-	2	5	6	-
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	-	7	48	60	-
Будинки торгівлі (від 1000 до 2499 м ²), од.	1	3	4	3	300,0
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	1	4	6	5	500,0
Спеціалізовані непродовольчі магазини, од.	698	798	846	883	126,5
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	128	189	159	160	125,0
Разом непродовольчі магазини, од.	797	881	929	965	121,1
▪ їхня торговельна площа, тис. м ²	143	212	225	239	167,1

Висновки з проведеного дослідження. Роздрібна торговельна мережа магазинів Київської області у 2010–2016 рр. зазнала структурних змін. Про це свідчить зростання кількості непродовольчих магазинів, зменшення кількості продовольчих магазинів, але можна спостерігати тенденцію до їх укрупнення. У той же час зросла кількість супермаркетів, гіпермаркетів, універмагів і будинків торгівлі, а також їхня торговельна площа. Проте забезпеченість населення торговою площею магазинів (м² на 10000 осіб у міських поселеннях) значно нижча за аналогічний показник у сільській місцевості. Для нівелювання диспропорції розвитку роздрібно-торговельної мережі у міських поселеннях і сільській місцевості Київської області варто:

- створити ефективну систему державного регулювання структурно-територіальної організації роздрібно-торгівлі;
- удосконалити нормативи забезпеченості населення у всіх видах торговельних об'єктів, у тому числі магазинах;
- стимулювати розвиток сучасних типів магазинів і досягти оптимального співвідношення між ними й іншими видами торговельних об'єктів;
- посилити координацію процесів розвитку і розміщення торговельної мережі магазинів з боку органів місцевого самоврядування відповідно до Генеральних планів розвитку територій;
- усунути адміністративні бар'єри, що перешкоджають входу на ринок нових суб'єктів підприємництва, підвищують невиробничі витрати та створюють умови для корупції;
- посилити державну підтримку та стимулювати розвиток малого бізнесу у сфері роздрібно-торгівлі регіонів;
- удосконалити податковий контроль за діяльністю підприємств роздрібно-торгівлі та впровадити пільговий режим оподаткування для об'єктів торгівлі, що розташовані в сільській місцевості;
- надати державну підтримку підприємствам роздрібно-торгівлі для впровадження інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В., Горбатюк В., Процишин О. Внутрішня торгівля України: нові вектори розвитку. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія: Економічна. 2011. Вип. 37. С. 178–184.
2. Берман Б., Эванс Дж. Розничная торговля: стратегический подход. М.: Вильямс, 2003. 1184 с.
3. Височин І. В. Управління товарооборотом підприємств роздрібно-торгівлі: монографія. Київ: КНТЕУ, 2012. 543 с.
4. Голошубова Н. Роздрібна торговельна мережа України: стан і тенденції розвитку. *Економіка України*. 2008. № 9. С. 74–85.
5. Індекси споживчих цін за 2016 р. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 182 с.
6. Корсак В. І. Роздрібна торгівля як невід'ємна складова сталого розвитку регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 21. С. 73–78.
7. Лігоненко Л. О. Трансформаційні процеси в торгівлі України в умовах інтернаціоналізації: монографія/за ред. Л. О. Лігоненко. Київ: КНТЕУ, 2009. 334 с.
8. Мазаракі А. А. Внутрішня торгівля України: економічні умови ефективного розвитку: монографія/за заг. наук. ред. А. А. Мазаракі. Київ: КНТЕУ, 2006. 195 с.
9. Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 року. URL: http://docs.wixstatic.com/ugd/bcf654_2be5fc5fe6b043a3b8c2f1b45410c135.pdf
10. Роздрібна торгівля України у 2014 році. Київ: Державна служба статистики України, 2015. 152 с.
11. Роздрібна торгівля України у 2016 році. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 123 с.
12. Чисельність наявного населення на 1 січня 2011 року. Київ: Державна служба статистики України, 2011. 112 с.
13. Чисельність наявного населення на 1 січня 2017 року. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 86 с.
14. Ферні Дж., Ферні С., Мур К. Принципы розничной торговли. М.: Олимп-Бизнес, 2008. 416 с.

REFERENCES

- Apopii, V., Horbatiuk, V., and Protsyshyn, O. «Vnutrishnia torhivlia Ukrainy: novi vektory rozvytku» [Internal trade in Ukraine: new vectors of development]. *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii. Serii: Ekonomichna*, no. 37 (2011): 178-184.
- Berman, B., and Evans, Dzh. *Roznichnaya trgovlya: strategicheskiy podkhod* [Retail: a strategic approach]. Moscow: Vilyams, 2003.
- Chyselnist naiavnoho naseleennia na 1 sichnia 2011 roku* [Actual population on January 1, 2011]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2011.
- Chyselnist naiavnoho naseleennia na 1 sichnia 2017 roku* [Actual population on January 1, 2017]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2017.
- Ferni, Dzh., Ferni, S., and Mur, K. *Printsipy roznichnoy trgovli* [Principles of retail trade]. Moscow: Olimp-Biznes, 2008.
- Holoshubova, N. «Rozdribna torhovelna merezha Ukrainy: stan i tendentsii rozvytku» [Retail network of Ukraine: state and development trends]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 9 (2008): 74-85.
- Indeksy spozhyvchykh tsin za 2016 r.* [The consumer price index for 2016]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2017.
- Korsak, V. I. «Rozdribna torhivlia yak nevidiemna skladova staloho rozvytku rehioniv» [Retail trade as an integral part of sustainable development of the regions]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21 (2013): 73-78.
- Lihonenko, L. O. *Transformatsiini protsesy v torhivli Ukrainy v umovakh internatsionalizatsii* [Transformation processes in the trade of Ukraine in the conditions of internationalization]. Kyiv: KNTU, 2009.
- Mazaraki, A. A. *Vnutrishnia torhivlia Ukrainy: ekonomichni umovy efektyvnoho rozvytku* [The internal trade of Ukraine: economic conditions for effective development]. Kyiv: KNTU, 2006.
- Rozdribna torhivlia Ukrainy u 2016 rotsi* [Retail trade of Ukraine in 2016]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2017.
- Rozdribna torhivlia Ukrainy u 2014 rotsi* [Retail trade of Ukraine in 2014]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2015.
- «Stratehiia rozvytku Kyivskoi oblasti na period do 2020 roku» [Strategy of development of Kyiv region for the period up to 2020]. http://docs.wixstatic.com/ugd/bcf654_2be5fc5fe6b043a3b8c2f1b45410c135.pdf
- Vysochyn, I. V. *Upravlinnia tovarooborotom pidpriemstv rozdribnoi torhivli* [Manage turnover of retail trade enterprises]. Kyiv: KNTU, 2012.